

УДК 658.56:67/68

Савицький А.В.
здобувач

Хмельницького національного університету

ВПЛИВ ОСНОВНИХ ГРУП ПОКАЗНИКІВ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ НА ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

У статті проаналізована та наведена основна характеристика груп показників управління якістю продукції згідно сучасного розвитку вітчизняних підприємств легкої промисловості. Визначено важливі та актуальні питання впливу зазначених груп показників на якісні процеси підприємств галузі. Проілюстровано зв'язок впливу основних груп показників управління якістю продукції на посилення інтеграційних процесів підприємств.

Ключові слова: якість продукції, групи показників управління якістю, підприємства легкої промисловості, інтеграційні процеси, зовнішня торгівля.

Савицкий А.В. ВЛИЯНИЕ ОСНОВНЫХ ГРУПП ПОКАЗАТЕЛЕЙ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ ПРОДУКЦИИ НА ИНТЕГРАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ ЛЕГКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

В статье проанализирована и приведена основная характеристика групп показателей управления качеством продукции согласно современному развитию отечественных предприятий легкой промышленности. Определены важные и актуальные вопросы влияния отмеченных групп показателей на качественные процессы предприятий отрасли. Изображена связь влияния основных групп показателей управления качеством продукции на усиление интеграционных процессов предприятий.

Ключевые слова: качество продукции, группы показателей направления качеством, предприятия легкой промышленности, интеграционные процессы, внешняя торговля.

Savitskyi A.V. THE INFLUENCE OF THE MAIN GROUPS OF INDICATORS OF QUALITY CONTROL IN THE INTEGRATION PROCESSES OF NATIONAL ENTERPRISES OF LIGHT INDUSTRY

There was analyzed and presented the main characteristics of groups of indicators of quality control according to the modern development of national light industry enterprises. There was defined important and actual points of emphasized groups of indicators that influence on quality processes of the industry sector. Also, it was presented significant connection of influence between main groups of indicators of production quality management and strengthening of integration processes of enterprises.

Keywords: products quality, quality control indicators, light industry enterprises, integration processes, external trade.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку галузей вітчизняної промисловості досить вагомій актуальності набуває широке коло питань, що пов'язані з активізацією діяльності їх обслуговуючих підприємств в системі впливу усіх інтеграційних процесів, які спроможні спричиняти швидку та інтенсивну реакцію щодо ведення зовнішньої торгівлі в рамках приналежності України до СОТ. Не винятком і є підприємства легкої промисловості, які на сьогодні опинилися досить в специфічних умовах щодо залежності від іноземного ринку. Разом з посиленням інтеграційних процесів посилюється і конкурентна боротьба між товаровиробниками різних країн за рахунок того, що іноземний споживач прагне все більших якісних характеристик продукції, яку він споживає. Тому для вітчизняних підприємств легкої промисловості необхідно все більше звертати уваги на дослідження показників, які здатні впливати на процеси управління якістю їх продукції.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Основні проблеми, які пов'язані з дослідженням підвищення якості продукції та посилення інтеграційних процесів вітчизняних підприємств, знайшли відображення в роботах багатьох вчених та дослідників. Наприклад, Т.К. Вознюк розглядав узагальнені загальнонаукові та методичні принципи вдосконалення ефективного управління якістю продукції підприємства та стимулювання її конкурентоспроможності [1], Л.О. Зайцева дослідила внутрішні та зовнішні фактори розвитку конкурентоспроможності підприємств легкої промисловості [2], Д.М. Лойко та М.П. Денисенко розкрили вплив євроінтеграційних процесів на розвиток легкої промисловості України [3], В.В. Мица та О.О. Якимлюк обґрунтували основні

проблеми розвитку легкої промисловості та заходи щодо їх вирішення [4], Ю.В. Нефьодова обґрунтувала основні напрямки розвитку легкої промисловості України [5], О.В. Пожурев досліджував особливості та шляхи покращення рівня якості виробництва продукції на основі виваженого контролю [6], Т.А. Стовбою розкриті основні особливості розвитку підприємств легкої промисловості на основі інноваційних засад та підвищення конкурентоспроможності в умовах глобалізації економіки [7; 8].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується зазначена стаття. Водночас невирішеним аспектом загальної проблеми залишається актуалізація важливості групування показників управління якістю продукції, які здатні впливати на поглиблення інтеграційних процесів підприємств легкої промисловості.

Формування цілей статті. Основними цілями даної статті виступають наступні: охарактеризувати особливості показників підприємств легкої промисловості, які впливають на формування якості продукції в межах їх основних груп; обґрунтувати вплив базових елементів груп показників управління якістю продукції на посилення інтеграційних процесів підприємств легкої промисловості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для того, щоб охарактеризувати сучасні умови, в яких опинилися вітчизняні підприємства легкої промисловості, перш за все слід звернути увагу на те, що разом з приналежністю України до СОТ відбувається активна лібералізація зовнішньої торгівлі, яка призвела до підвищення обсягів постачання іноземних товарів на внутрішній ринок, а також сприяла збільшенню вивезення вітчизняних товарів для продажу на зовнішніх ринках. У зв'язку з цим виникає по-

треба підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів на іноземному ринку у порівнянні з іноземними аналогами, що не може окремо розглядатися від усіх питань, які пов'язані з якістю продукції експортованої продукції. З огляду на це для підприємств легкої промисловості дане питання є досить актуальним, оскільки більшість з них функціонують за рахунок виробництва по давальницькій схемі виробництва на замовника.

Як і будь-який виробничий та технологічний процес забезпечення виробництва на підприємстві, всі процеси забезпечення продукції якомога вищими якісними параметрами залежать від ряду показників, які здійснюють вплив на їх формування. На думку автора, такі показники слід об'єднати у групи, які виходячи зі своєї специфіки впливу на якість продукції підприємства, здатні у більшій чи меншій мірі здійснювати вплив. Тому для того, щоб виокремити такі групи, слід розглянути та дослідити ряд чинників та понять, які можуть чинити певну дію на якісні процеси підприємства.

Досліджуючи формування якості продукції підприємства та його вплив на інтеграційні процеси, перш за все слід звернути увагу на показники праці персоналу, які цілком можуть відобразити, як саме проходить виконання потрібних обов'язків кадрів відповідно свого кваліфікаційного рівня. В даному випадку покращення процесів управління якістю продукції цілком залежить від мотивації праці робітників галузі, їхньої освіченості, фахової підготовки та плинності кадрів в цілому. Якщо залучати до роботи тільки кваліфікованих працівників на постійній основі, то це сприятиме їх стабільному навчанню та досвіду вирішення проблемних питань виробництва. Проте такий підхід повинен опиратись на такий важливий важіль якісної роботи персоналу, як їх матеріальна забезпеченість, адже будь-який працівник не захоче працювати, якщо він не буде отримувати відповідну фінансову віддачу. Низький рівень плати праці в легкій промисловості дещо затримує процеси забезпеченості підприємства належними кадрами, оскільки більш кваліфікований працівник потребує не більшої оплати праці, а молоді фахівці потребують більш ретельної фахової підготовки, що дещо призупинено по причині того, що матеріальна база тих ВНЗ, які можуть готувати таких працівників дуже застаріла.

Структурна модернізація підприємства на основі впровадження технологій за результатами науково-технічного прогресу вимагає від працівників підприємств легкої промисловості набуття нових навичок праці з новим обладнанням. Враховуючи те, що на сьогодні досить важко конкурувати з іншими товаровиробникам, підприємства галузі не спроможні отримувати значні прибутки, а отже, і не спроможні забезпечувати навчання свого персоналу за свій рахунок, що більшість керівників спонукає до того, щоб брати на роботу вже підготовлених працівників [3, с. 9].

Підвищення підготовки працівників та їх кваліфікаційного рівня носить в собі суто інтеграційний характер, оскільки дані процеси пов'язані з тим, що набуті знання під час проведення тренінгів, курсів та перекваліфікаційного навчання потребують постійного розвитку міжнародної стандартизації та сертифікації продукції, що безпосередньо пов'язано з виробництвом саме якісних виробів [6, с. 54-55].

Значно вагомими елементами, які впливають на інтеграційні процеси та пов'язані з формуванням якості продукції, є показники витрат на її виробни-

цтво. Досліджуючи легку промисловість, слід зазначити, що основна кількість витрат, яка пов'язана з виробництвом продукції галузі, припадає на купівлю сировини та матеріалів, що є обов'язковою умовою протікання процесу виробництва продукції високої якості, оскільки більш дорога сировина і матеріали спроможні забезпечувати і більшу якість [2, с. 142].

По причині того, що на вітчизняному ринку матеріально-сировинна база для виробництва продукції легкої промисловості є відсутньою для переважної кількості вітчизняних підприємств, з кінця 1990-их та 2000-их рр. посилюється тенденція виробництва продукції галузі на основі давальницької схеми виробництва. Якщо прослідкувати вивчення даного питання відповідно тенденції, яка склалася у світі, слід зазначити, що за тими цінами, за якими вітчизняні підприємства закупають сировину та матеріали, неможливо успішно конкурувати у ціновій політиці в порівнянні з іншими промисловими товарами, оскільки ціна сировини і матеріалів на їх виробництво є значно меншою і, відповідно, витрати є меншими, що в повній мірі впливає на формування меншої ціни [8, с. 270-271].

Виходячи з цього, для того, щоб мінімізувати витрати, стимулювати виробництво продукції більш високої якості та інтенсифікувати інтеграційні процеси вітчизняних підприємств легкої промисловості, необхідно створити власну внутрішню матеріально-сировинну базу. Проте сучасний розвиток технологічного прогресу надає нові можливості для вітчизняних підприємств зменшувати свої витрати за рахунок витіснення натуральних волокон хімічними та базується на тому, що технологія виробництва тканин формується з суміші натуральних і хімічних волокон [4, с. 197].

Досліджуючи вплив показників витрат на формування вищих якісних параметрів продукції, слід зауважити, що будь-який керівник підприємства повинен регулярно проводити повний вартісний аналіз виробничого процесу, що дозволить виявити певні відхилення недоцільного витрачання коштів, які могли б бути спрямовані на інші виробничі потреби, економію, резерв та процеси покращення якості.

В свою чергу, посилення інтеграційних процесів підприємств вимагає від них більш ретельного дотримання сучасних вимог стандартизації і сертифікації продукції, оскільки разом зі зміною умов функціонування ринку змінюються вимоги до виробництва продукції, які стають більш досконалими та вимагають більшої акумуляції ресурсів у виробництво та залучення нових технологій, що в результаті дозволяє скоротити величину загальних витрат. За рахунок цього сучасна продукція високої якості не тільки має бути стандартизованою, сертифікованою та виробленою відповідно усіх вимог технології виробництва, а і більш трудомісткою та економічнішою [6, с. 54-55].

Поглиблення інтеграційних процесів для вітчизняних підприємств легкої промисловості також актуалізує і питання правильного вибору більш вигідних постачальників, оскільки якщо виробник при цьому зможе правильно визначити смаки споживачів, мотиви купівлі товарів та врахувати всі їх зміни, це надасть можливість додатково скоротити витрати та усвідомлювати, що і якої саме якості очікує споживач [1, с. 18].

Акцентуючи особливу увагу на модернізації та залученні новітніх технологій для виробництва продукції високої якості, слід підкреслити, що науково-технічний прогрес є не тільки невід'ємною складовою кожного виробничого процесу підприємства,

а і важливим чинником прискорення його інтеграційних процесів. Тому вітчизняні товаровиробники повинні віддавати перевагу дослідженню всіх показників, які пов'язані з технологічним забезпеченням виробництва.

На сьогодні, існує досить широке коло проблем, які пов'язані з інтеграційними процесами вітчизняних підприємств легкої промисловості, що стосуються застарілих технологій та обладнання. Як вже зазначалося раніше, використання підприємством застарілих технологій веде до збільшення витрат та негативно впливає на досягнення високих якісних характеристик продукції за вимогами зовнішнього ринку. Дані проблеми можуть бути розв'язані шляхом переоснащення, реконструкції та модернізації підприємств, що потребує значних коштів та часу на навчання персоналу оволодіти новими технологіями. Проте при цьому відбувається значне сповільнення інтеграційні процесів, а значить, підприємство не зможе швидко освоїти ринок та представити свою продукцію на зовнішньому ринку як конкурентоспроможною та впевненою у своїх позиціях вести конкурентну боротьбу з іншими товаровиробниками [4, с. 197].

З набуттям членства в СОТ вітчизняні товаровиробники вже поступово почали мислити Європейськими стандартами, що призводить до пристосування виробничого процесу на вітчизняних підприємствах до виробництва за зразками європейської якості. У кращому положенні знаходяться ті підприємства, які працюють за давальницькими схемами виробництва, на яких вже запущений або завершений механізм переоснащення виробництва. До таких підприємств і належать підприємства легкої промисловості, для яких вступ до СОТ відкрив нові можливості щодо вільного постачання продукції, створення спільних підприємств, знаходження нових шляхів постачання більш якісної та дешевшої сировини, залучення інвес-

торів, які б могли запровадити нові сучасні технології та встановити нові підходи у веденні виробничого процесу з їх використанням [3, с. 9].

Якщо врахувати фінансову нестабільність більшості підприємств легкої промисловості та їх неспроможність постійно забезпечувати своє виробництво належними новими технологіями, постійний аналіз показників технологічного забезпечення виробництва втрачає свою актуальність, оскільки товаровиробники змушені більше звертати увагу на аналіз показників якості праці працівників, що свідчить про те, що на порядок денний стає питання стимулювання керівниками підприємств власного людського капіталу. З точки зору поняття людського капіталу кожен працівник є втіленням специфічного нових навичок та можливостей, які кожен керівник повинен постійно досліджувати та спрямовувати за допомогою певних стимулів до праці, безперервної освіти, отримання бонусів, підвищення якості безпеки умов праці тощо [7, с. 64].

Виходячи з всього вищесказаного, виникає необхідність виділити окремі групи показників, які здійснюють вплив на якість продукції, а отже, і на інтеграційні процеси підприємств легкої промисловості. На думку автора, даними групами показників є наступні:

1. Група показників професійного та кваліфікаційного рівня персоналу: середньорічна кількість працюючих; витрати на оплату відрядження на підвищення кваліфікації працівників; поточні зобов'язання за розрахунками з оплати праці; витрати на оплату праці.

2. Група показників витрат на виробництво продукції: собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); витрати підвищення кваліфікації робітників вкладені в собівартість продукції; витрати на сировину та матеріали; внутрішньо-цехові витрати; витрати на якісну обробку та зберігання сировини та матеріалів; амортизаційні відрахування.

3. Група показників технологічного забезпечення виробництва: середньорічна вартість основних засобів задіяних в технології виготовлення; вартість будинків, споруд, передавальних пристроїв; вартість машин та обладнання; вартість сировини і матеріалів; вартість тари і тарних матеріалів; вартість впроваджених технологій в результаті науково-технічного прогресу.

На рис. 1. наведений вплив основних груп показників управління якістю продукції підприємства на інтеграційні процеси підприємства. Кожна з груп показників, які здійснюють вплив на якість продукції підприємств відповідно до специфіки притаманних для неї елементів, спроможна впливати на активізацію їх інтеграційних процесів.

Основними перспективними завданнями, які в подальшому повинні постати перед вітчизняними товаровиробниками підприємств легкої промисловості у сфері якісних процесів, і які б відповідали та сприяли закріпленню позицій їх інтеграційних відповідностей, є наступні:

- розвиток матеріально-сировинної бази за рахунок стрімкого залучення сучасних технологій перероб-

Рис. 1. Вплив показників управління якістю продукції вітчизняних підприємств легкої промисловості на їх інтеграційні процеси

*складено та систематизовано автором на основі: [1, с. 18], [2, с. 141-142], [3, с. 9], [4, с. 197], [6, с. 54-55], [7, с. 64], [8, с. 270-271]

ки, що в додатку і відобразиться на витратомісткості виробництва підприємств та сприятиме поступовому скороченню давальницьких схем матеріально-сировинного забезпечення;

- проведення технологічного переоснащення виробництва з посиленням інтеграційних зрушень всередині структури підприємства на основі створення спільних інвестиційних проектів, наукових розробок, обміну досвідом, взаємне навчання персоналу; створення спільних підприємств та кооперування виробництва, опираючись на впровадження ресурсозберігаючі технології;

- сприяння розвитку підвищенню їх поступової конкурентоспроможності на внутрішньому ринку;

- стимулювання вітчизняного товаровиробника та створення внутрішньогалузевої системи сприяння просування товарів на ринки, недопускання ввозу контрабандних товарів та низькоякісного імпорту [5, с. 22-23].

Висновки. Отже, приналежність України до СОТ змушує вітчизняні підприємства постійно відшукувати нові методи та шляхи покращення якості їхньої продукції, що дозволить закріпити їхні позиції, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. На думку автора, саме такий підхід дозволить вітчизняним підприємствам якомога швидше наблизитись до інтеграції в Європейській структурі та впевнено зайняти свою нішу на ринках країн-партнерів. Виробництво продукції за застарілими стандартами та без урахування зміни усіх показників, які впливають на виробництво продукції вищої якості, унеможлиблює інтенсифікацію інтеграційних процесів вітчизняних підприємств та підвищення конкурентоспроможності їх продукції на зовнішньому ринку. Виходячи з того, в яких умовах опинилися вітчизняні підприємства легкої промисловості на сучасному етапі розвитку та поглибленні інтеграційних процесів, на думку автора, необхідно виділити декілька основних груп показників управління якістю продукції, за допомогою

яких можна успішно впливати на удосконалення якісних характеристик продукції підприємств легкої промисловості, і за рахунок цього сприяти подальшому прискоренню інтеграційних процесів на даних підприємствах.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Вознюк Т.К. Підвищення управління якістю продукції підприємств легкої промисловості // Т.К. Вознюк / Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – № 2 (Т. 3). – 2011. – С. 17–19.
2. Зайцева Л.О. Вплив факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на конкурентоспроможність підприємств легкої промисловості // Л.О. Зайцева / Економічний вісник Донбасу. – № 2(32). – 2013. – С. 140–144
3. Лойко Д.М., Денисенко М.П. Вплив Євро інтеграційних процесів на розвиток легкої промисловості України // Д.М. Лойко, Денисенко М.П. / Економічні науки. Серія «Економічна теорія та економічна історія». Збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. – № 6(23). – Ч. 2. – 2009. – С. 1–12.
4. Мица В.В., Якимлюк О.О. Легка промисловість України: реалії сьогодення // В.В. Мица, О.О. Якимлюк / Наука й економіка. Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. – № 2(26). – 2012. – С. 195–199.
5. Нефьодова Ю.В. Напрями розвитку легкої промисловості / Ю.В. Нефьодова // Вісник ДонНУЕТ: серія Економічні науки. – № 3(47). – м. Донецьк. – 2010. – С. 20–25.
6. Пожув О.В. Покращення управління якістю продукції: проблеми, рішення. // О.В. Пожув / Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. Збірник наукових праць Приазовського державного технічного університету. – Т. 3. – 2010. – С. 50–55
7. Стовба Т.А. Конкурентоспроможність підприємств легкої промисловості в умовах глобалізації економіки // Т.А. Стовба / Вісник Хмельницького національного університету. – № 6 (Т. 3). – 2010. – С. 61–65.
8. Стовба Т.А. Система відродження підприємств легкої промисловості на інноваційних засадах // Т.А. Стовба / Вісник соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць Одеського національного економічного університету. – № 35. – 2009. – С. 268–274.

УДК 331.101.3:658

Сахно А.А.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів*

Вінницького фінансово-економічного університету

МОТИВАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РУЙНУВАННЯ В УМОВАХ ГІПЕРКОНКУРЕНЦІЇ

Економічне руйнування в умовах гіперконкуренції визначається мотиваційною гнучкістю функціонування підприємств. Гіперконкуренція мотивує економічне руйнування. З одного боку, це є наслідком відсталості народного господарства, з іншого – елементом позиціонування у стратегії конкурентної боротьби.

Ключові слова: гіперконкуренція, мотивація, руйнування, гнучкість, держава, підприємства, галузі, ринки.

Сахно А.А. МОТИВАЦИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗРУШЕНИЯ В УСЛОВИЯХ ГИПЕРКОНКУРЕНЦИИ

Экономическое разрушение в условиях гиперконкуренции определяется мотивационной гибкостью функционирования предприятий. Гиперконкуренция мотивирует экономическое разрушение. С одной стороны, это является следствием отсталости народного хозяйства, с другой – элементом позиционирования в стратегии конкурентной борьбы.

Ключевые слова: гиперконкуренция, мотивация, разрушение, гибкость, государство, предприятие, отрасли, рынки.

Sakhno A.A. MOTIVATION FOR ECONOMIC DESTRUCTION IN THE HYPERCOMPETITION

The economic damage in terms of flexibility hypercompetition determined motivational functioning enterprises. Hypercompetition motivates economic destruction. On the one hand it is a consequence of the backwardness of the economy, on the other – element positioning in strategy competition.

Keywords: hypercompetition, motivation, destruction, flexibility, government, businesses, industries, markets.